

Louis Tobback (1938) wordt weleens de koning van de oneliners genoemd. Terecht, want er zijn weinig Belgische politici die zo de gawe beheersen om in één zin een hele wereld te analyseren. Nu eens doet hij dat met een dosis onnavolgbare humor, dan weer met meesterlijk relativiseringsvermogen of onder de vorm van schrandere door-denkertjes. Maar altijd zo raak als maar zijn kan en intellectueel onderbouwd.

Louis Tobback

Ik ben God de Vader niet

een inspirerende dialoog en quotes
verzameld door Karol Cambria

Uitgeverij Van Halewyck

© 2013 - Uitgeverij Van Halewyck
Diestsesteenweg 71A - 3010 Leuven
www.vanhalewyck.be
Opmaak en cover: www.intertext.be
Foto cover: Fotografie Verplancke
Druk: Wilco, Amersfoort
NUR 625/754
ISBN 978-94-6131-199-3
D/2013/7104/39

	Voorwoord	7
	Een trouwe tegenstander	
1	Over Louis Tobback 'Ik oud? Op mijn leeftijd begon Ronald Reagan nog maar'	13
2	Over ondernemerschap 'Alles draait om hebzucht. De moeder van alle hoofdzonden'	49
3	Over Leuven 'Ik woon liever in Leuven dan in de Provence of Toscane'	61
4	Over de Belgische politiek 'De Belgische besluitvorming is een soort van Turkse bazaar'	107
5	Over andere politici en andere figuren 'In de Grondwet staat nergens dat de koning ook sympathiek moet zijn'	149
6	Over België, Vlaanderen, Wallonië en Brussel 'In tegenstelling tot wat Darwin beweerde, is Vlaanderen niet geëvolueerd'	221
7	Over de maatschappij 'Hebzucht is nog altijd in de mode'	245
8	Over het Belgische voetbal 'In de Jupiler League is er dankzij OHL ook Stella Artois'	263
9	Over de wereld 'Bevriend zijn met Amerika is slaafs'	275
10	Over levenswijsheden 'De verontwaardiging moet absoluut zijn'	285

VOORWOORD

door Rik Van Cauwelaert

Een trouwe tegenstander

Louis Tobback is op zijn best als hij 'tegen' kan zijn. Walter Pauli heeft dat juist opgemerkt in *De droom van een betere wereld*, het jubileumboek dat werd gepubliceerd naar aanleiding van 125 jaar socialistische partij. Tobback was tegen de raketten. Tegen de inleveringen. Tegen Wilfried Martens, die hij ooit met keizer Caligula vergeleek. En uiteraard tegen de CVP, die hij onomwonden als een kwal bestempelde – al maakte hij later wel een uitzondering voor Jean-Luc Dehaene en Herman Van Rompuy. Ondertussen weten we dat Tobback ook tegen de N-VA is, tegen Bart De Wever, en vooral tegen Ben Weyts.

Die tegendraadsheid heeft Tobback niet belet om een uitzonderlijke politieke loopbaan af te werken, met als echte hoogtepunt het burgemeesterschap van zijn stad, Leuven.

Toch blijft daar bij Tobback dat gemis. In een gesprek met Linda De Win zei hij ooit dat zijn generatie eigenlijk niets heeft meegemaakt. De vorige had de oorlog nog meegemaakt, had in 1940 harde keuzes moeten maken. Met een zekere gelatenheid

voegde Tobback eraan toe: 'Ik vind dat ik dat gemist heb, ik heb nooit iets echt spannends meegemaakt.' Uit die uitspraak blijkt vooral een grote treurnis om de gemiste gevechten uit een woeliger verleden van de socialistische beweging.

Ooit vertelde Louis Tobback dat hij nog in de Kamer van Volksvertegenwoordigers had gezeteld met Robert Rolin-Jaequemyns, liberaal en algemeen bestuurder van de Raffinerie Tirlemontoise. Dat deed hem denken aan de boeren in het Hageland die zich voor de oorlog tot het extreme Vlaams Nationaal Verbond (VNV) hadden bekend om uit de greep te blijven van de lokale notaris die hen in naam van de Raffinerie en van 'het franskiljonse belgicisme' onder de knoet hield en hen verplichtte om suikerbieten te verbouwen. Want er moesten te veel suikerbieten zijn, zodat de Raffinerie de prijs kon drukken.

Rolin-Jaequemyns, die tot 1977 in de Kamer zetelde voor het arrondissement Leuven en geen gebenedijd woord Nederlands begreep, was overigens de opvolger van Paul Kronacker, gewezen Kamervoorzitter en eveneens verbonden met de Raffinerie. De Tiense suikerraffinaderij kon in die dagen omzeggens zelf bepalen wie van haar bestuurders op de liberale lijst ging staan. Uit de wijze waarop hij dat vertelde, bleek Tobbacks spijt dat hij dat soort bestuurders van de Raffinerie nooit had kunnen bekampen.

Het politieke optreden van Louis Tobback is dan ook geheel doortrokken van de traditie van het Leuvense socialisme, dat

zich moest afzetten tegen de wisselende heerschappij van liberalen en katholieken. De eerste belangrijke drager van het Leuvense socialisme was de wat vergeten Prosper Van Langendonck. Ook al schreef Van Langendonck menig volksverheffend drama en blijspel voor het toneel, zoals *Huwelijk per velo*, toch zal men hem niet verwarren met de gelijknamige auteur en gangmaker van het literaire blad *Van nu en straks*.

In zijn bundel *Voordrachtgevers zijn avonturiers* tekende Ernest Claes een mooi portret van Van Langendonck, met wie hij op een nacht langs Aarschotse kroegen trok. De twee, die elkaar al kenden omdat ze geregeld vogelpikten in het Leuvense Volkshuis, waren elkaar verbaal in de pluimen gevlogen tijdens een politieke meeting in Zichem. Claes had er willens nillens zijn eerste politieke redevoering gehouden als invaller voor de medewerker van de lokale katholieke voorman Fernand ridder de Wouters d'Oplinter, die net zoveel Nederlands verstond als Rolin-Jaequemyns.

Tijdens de meeting had een overmoedige Claes, die de aanwezigheid van Van Langendonck in de gaten kreeg, een delicaat punt aangesneden. Hij begon over 'het maleur mochten de socialisten in 't gouvernement komen'. Waarop Claes prompt door Van Langendonck voor 'een dikke zevereer' werd uitgescholten. Van Langendoncks uitval werd door de christelijke kiezers in Zichem geenszins op prijs gesteld. Er dreigde handgemeen. Doch, volgens Claes, bleef Van Langendonck te midden van de ontstane herrie 'zo koel en kalm als een kassei'.

Er moet daar iets in het Leuvense Dijlewater zitten, want

wie het overigens geestige verhaal van Claes leest, zal in diens portret van Prosper Van Langendonck meteen enkele trekken van Louis Tobback herkennen. Die koelheid in crisistijd, zoals Tobback tijdens de Agusta- en Dassault-affaire tentoonspreidde, is er een van. Van Langendonck wilde voorkomen dat de Vlaamse Beweging een katholieke zaak zou worden. Ook Tobback heeft meer belangstelling gehad voor de Vlaamse ontvoeging dan men van de oude Belgische Socialistische Partij gewoon was. Maar er is vooral de verbale scherpte en, jawel, brutaliteit die het waarmerk waren van de eerste socialistische leiders. Een waarmerk dat Tobback tot het zijne maakte.

Maar er is Tobback de tribuun, de bedenker van treffende one-liners die telkens – en dat wordt al eens onderschat – duiden op een gedegen dossierkennis. En er is Tobback de politicus, met zijn feilloze aanvoelen dat het in de socialistische beweging gaat om de tastbare en becijferbare belangen van de zwakkeren. Uiteraard heeft Tobback, die zijn klassieken kent, Hendrik De Man gelezen die in *Psychologie van het Socialisme* al concludeerde dat een goede riolering in een arbeiderswijk of een bloembed voor een arbeidershuisje belangrijker is dan de nieuwste interpretatie van de klassenstrijd.

Zoals blijkt uit tal van hierna volgende citaten deelt Tobback ook een andere mening met Hendrik De Man, die hij grondiger heeft gelezen dan hij wellicht zal toegeven: dat het socialisme 'geen wereldbeschouwing is, maar een maatschappelijk toegepaste ethiek.'

Vandaar allicht de door hem vaak aangehaalde passage uit *Caligula* van Albert Camus waarin het hoofdpersonage de opmerking krijgt dat er toch iets moet zijn waaraan hij zich kan vastklampen. ‘Neen’, luidt het antwoord. ‘Of toch: *le mépris*.’ De verachting, dat herkende Tobback meteen. En enkele van zijn tegenstanders, aan wie hij altijd trouw is gebleven, hebben dat geweten.

Tobback is niet te beroerd om tegen de stroom op te roeien en – hij zal dat niet graag horen – ook mildheid te tonen, zoals in zijn omschrijving van de vaak als zatladder weggezette Luikse socialist Alain Vanderbiest, die zelfmoord pleegde omdat hij – wellicht ten onrechte – beschuldigd werd van de moord op André Cools. Over die Vanderbiest zegt Tobback heel juist: ‘Een schitterende intellectueel met een buitengewone gave voor humor, met een verfijning die alles te boven ging wat in de regering aanwezig was.’

Er zijn tal van politici die op dergelijke momenten plots niet meer bereikbaar zijn voor commentaar. Louis Tobback is daar niet bij.

Hoofdstuk 1

Louis Tobback over Louis Tobback

*'Ik oud? Op mijn leeftijd begon
Ronald Reagan nog maar'*

Ik ben een etatist en vind dat helemaal geen odium.

Ik ben een gematigd man. Daaraan kan je juist zien hoe rechts de anderen zijn. (1989)

Ik heb altijd gedaan wat ik dacht dat nodig was. Klinkt het niet dan botst het maar.

Als ik aan politiek doe, ben ik eigenlijk ook bezig met mijn hobby.

Als ik werk, zit ik op het stadhuis maar als ik thuis ben, ben ik thuis. Die scheiding heb ik altijd zeer duidelijk gemaakt.

Ik tuinier niet, ik verzamel geen *stekjesdozen* en ik probeer niet om scheepjes in flessen te krijgen. Dat zijn allemaal eerbare dingen maar ik houd me er niet mee bezig. Ik lees wel veel, de hele

dag eigenlijk, zolang het maar geen fictie is. Wat ik alle dagen meemaak is al fictie genoeg.

Ik heb drie keer meegedaan aan *De Slimste Mens*. En dan heb ik Polspoel maar laten winnen.

Ik oud? Op mijn leeftijd begon Ronald Reagan nog maar.

Ben ik een zaag? Ja, maar op mijn leeftijd mag je zagen.

Ik heb uiteraard niet dezelfde reflexen als de jongeren, maar ik heb wel voeling met hen.

Mijn voorouders waren tot diep in de 18de eeuw en op één uitzondering na (een spoorwegarbeider) schrijnwerkers. Maar als we nog verder teruggaan in de geschiedenis, treffen we bij mijn voorouders ook meerdere beleidsmensen aan.

Ik ben tegen politieke geslachten.

Ik kan nog altijd niet mailen. Maar ik beseft dat ik niet nog eens zes jaar kan functioneren als burgemeester zonder dat te leren.
(2012)

Toen ik van 1988 tot 1994 minister van Binnenlandse Zaken was, en dus verantwoordelijk was voor de veiligheid van het land, had ik als enige moderne communicatiemiddel een semadigit.

Ik ben blij nog verontwaardigd te kunnen zijn. Zodra dat voorbij is, stop ik met politiek.

Ik zal nooit mijn memoires schrijven, zelfs niet dicteren. Gezien je niet kunt voortgaan op wat je je meent te herinneren heb ik ook geen ambitie om mijn memoires te schrijven.

Ik heb mijn rekening meer dan zestig jaar geleden gemaakt. God en co zijn onzin.

Door mijn literaire opvoeding ben ik alleen bang van de hemel die op mijn kop valt.

Ik heb nooit huisbezoeken gedaan. De kans is groter dat ik bij elk bezoek meer stemmen verlies dan dat ik er win.

Ik heb in mijn leven nog nooit naar *De Kotmadam* gekeken. (in 2012 kreeg Louis Tobback een gastrol in de reeks)

Het is mijn innigste wens dat de bevolking mijn overlijden pas weken na mijn dood zal vernemen. Ik mag er niet aan denken welke lofzang ze daags na mijn dood over mij zouden uitstorten, wetende wat ze al die jaren achter mijn rug hebben gezegd. Bespaar het mij.

Ik was tijdens de oorlog nog een klein, verwend jongetje en eigenlijk ben ik dat nog steeds.